



PENSIONS
MYNDIGHETEN

www.pensionsmyndigheten.se/statistik-och-rapporter

Grundskydd från grunden

Alternativa sätt att utforma ett pensionssystem
grundskydd

Hannes Nilsson, Stefan Granbom, Tommy Lowén, Erik Granseth

Syfte

- Att sprida kunskap om hur grundskyddet är konstruerat genom att beskriva alternativa utformningar av det
- Att utbilda oss själva och andra om val och målkonflikter som uppstår i utformningen av grundskydd
- Vi är inte ute efter att ersätta det nuvarande systemet

Kort om dagens grundskydd för äldre

- Grundskyddet består av:
 - Garantipension, beskattas
 - Skattefria behovsprövade förmåner
 - Bostadstillägg
 - Äldreförsörjningsstöd
 - (Änkepension)

Metod

- Statistiska Centralbyråns FASIT-modell
 - Statisk modell där man kan studera utfallet av en eller flera regelförändringar
 - Räknar på ett 1,7 miljoner stort urval av befolkningen och viktar upp resultaten för att avse hela befolkningen
 - What-if-analys

Mått som används i rapporten

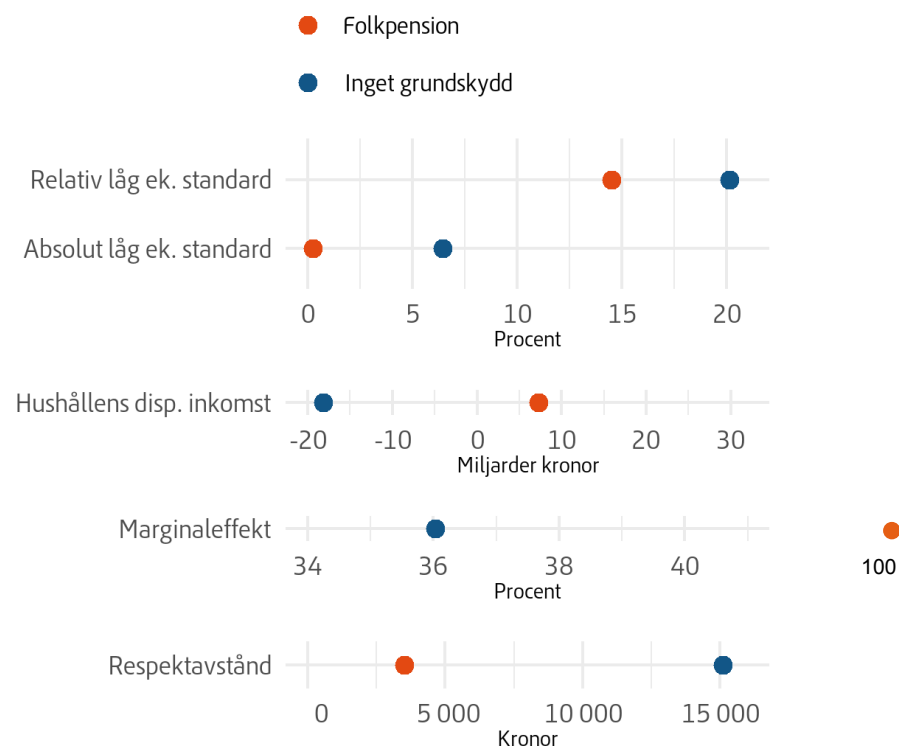
- 1. Relativ låg ekonomisk standard – beskriver andelen personer som är fattiga relativt andras inkomster**
Andel individer boende i hushåll vars inkomst, justerad för försörjningsbördan, understiger 60 procent av medianvärdet för samtliga hushåll
- 2. Absolut låg ekonomisk standard – beskriver andelen personer som ligger under gränsen för en ekonomisk skälig inkomstnivå**
Andel individer boende i hushåll vars inkomst understiger nivån för Socialstyrelsens ”riksnorm” för ekonomiskt bistånd
- 3. Hushållens disponibla inkomst – summan av ökningen/minskningen av alla hushålls inkomster**
Den totala förändringen av hushållens inkomster efter skatt och bidrag jämfört med dagens grundskydd och skattesystem
- 4. (Indirekt) marginaleffekt**
Hur mycket av pensionen som går bort i ökad skatt och minskade bidrag vid en enprocentig ökning av den pensionsgrundande livsinkomsten
- 5. Respektavstånd**
Skillnad mellan genomsnittlig disponibel inkomst för dem med enbart inkomstrelaterad pension och maximalt grundskydd inom respektive experiment

Grundskyddsexperimenten

1. Folkpension
 2. Inget grundskydd
 3. Grundskydd med 100% avräkning mot allmän pension
 4. Behovsprövat, individuellt, ej förmögenhetsprövat grundskydd
 5. Behovsprövat, hushållsbaserat, förmögenhetsprövat grundskydd
 6. Behovsprövat grundskydd med skattefri garantipension
- Dagens grundskydd

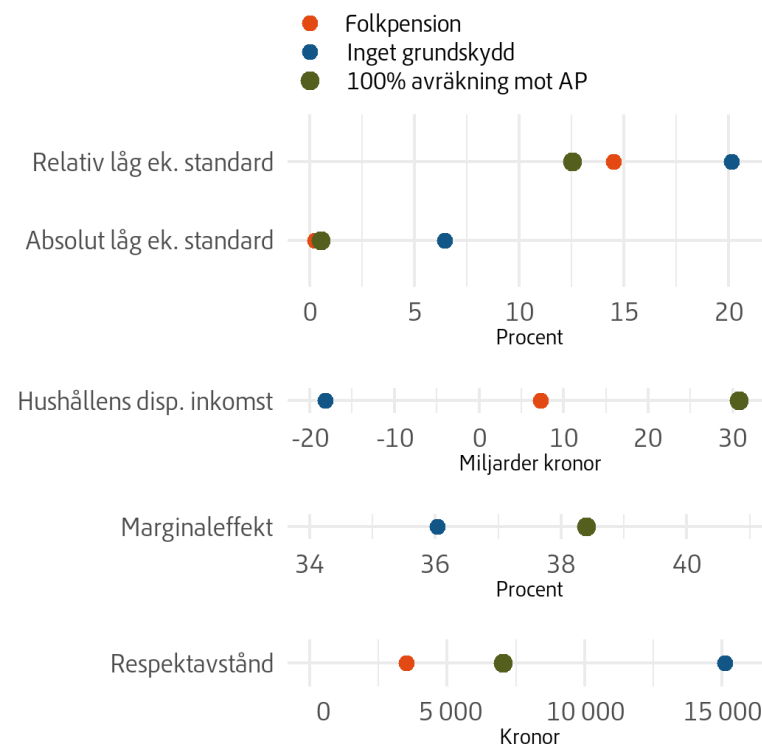
Utgångspunkten – Folkpension vs inget grundskydd

- Folkpension (röd):
 - Inkomst- och tilläggspension och grundskyddet för äldre ersätts av ett och samma skattepliktiga belopp, 14 000 kr/mån
 - Tjänste- och premiepensionen är kvar
- Inget grundskydd (blå)
 - Grundskyddet för äldre tas bort och ersätts inte av någonting
 - Ekonomiskt bistånd kan fortfarande beviljas av kommunerna



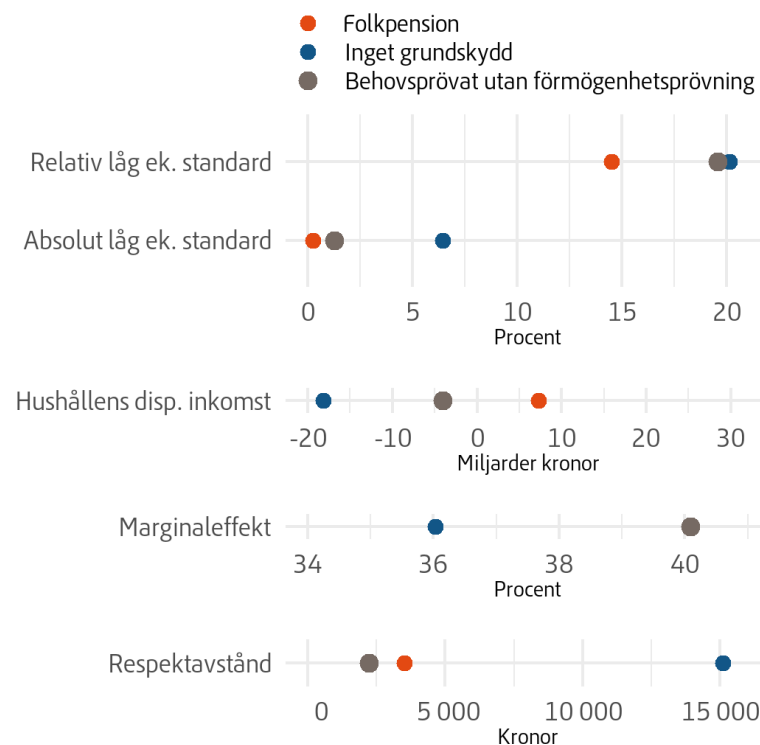
100% avräkning mot allmän pension (grön)

- Grundskyddet ersätts av en skattepliktig pensionsförmån på 15 000 kr/mån
- Den räknas av med 100% mot inkomst- och premiepensionen



Behovsprövat grundskydd (grå)

- Grundskyddet ersätts av en behovsprövad förmån liknande äldreförsörjningsstöd
 - Schablonhyra 7000 kr
 - Individbaserat
 - Ej förmögenhetsprövning
- 12 857 kr/månad för ensamstående och 9 357 för sammanboende (delad hyra)

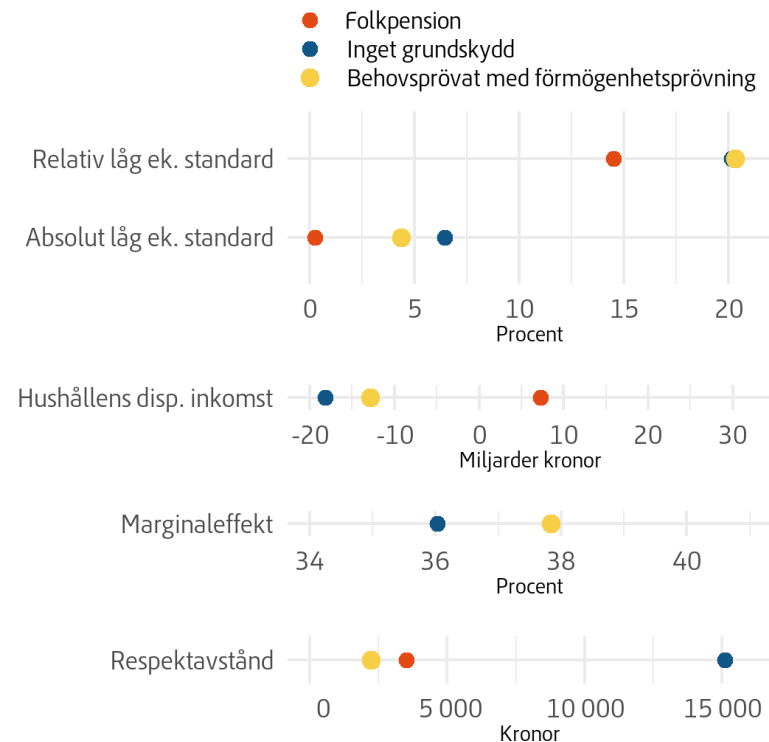


Pausbild



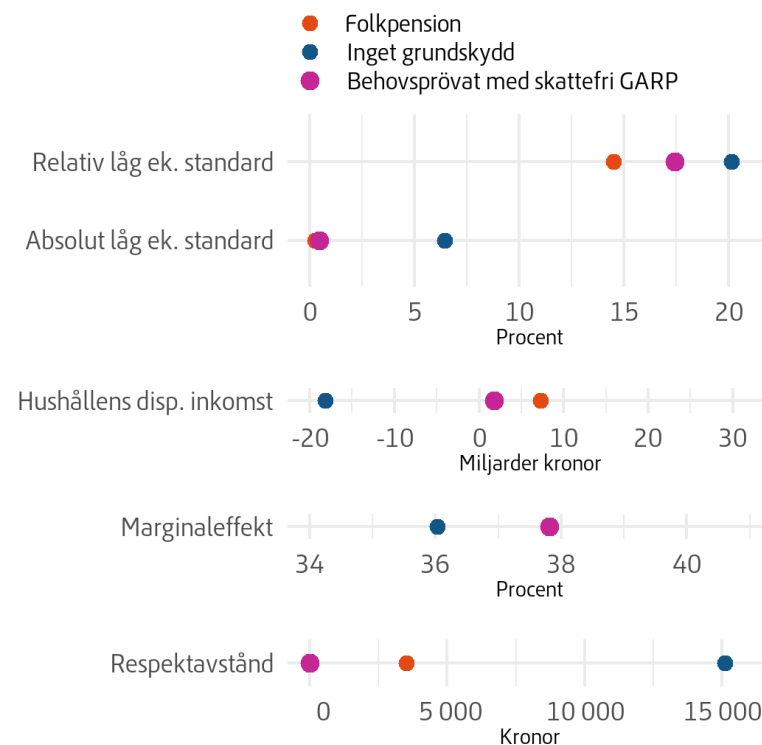
Behovsprövat grundskydd (gul)

- Grundskyddet ersätts av en behovsprövad förmån liknande äldreförsörjningsstöd
 - Schablonhyra 7000 kr
 - Hushållsbaserat
 - Förmögenhetsprövning
- 12 857 kr/månad för ensamstående och 9 357 för sammanboende (delad hyra)



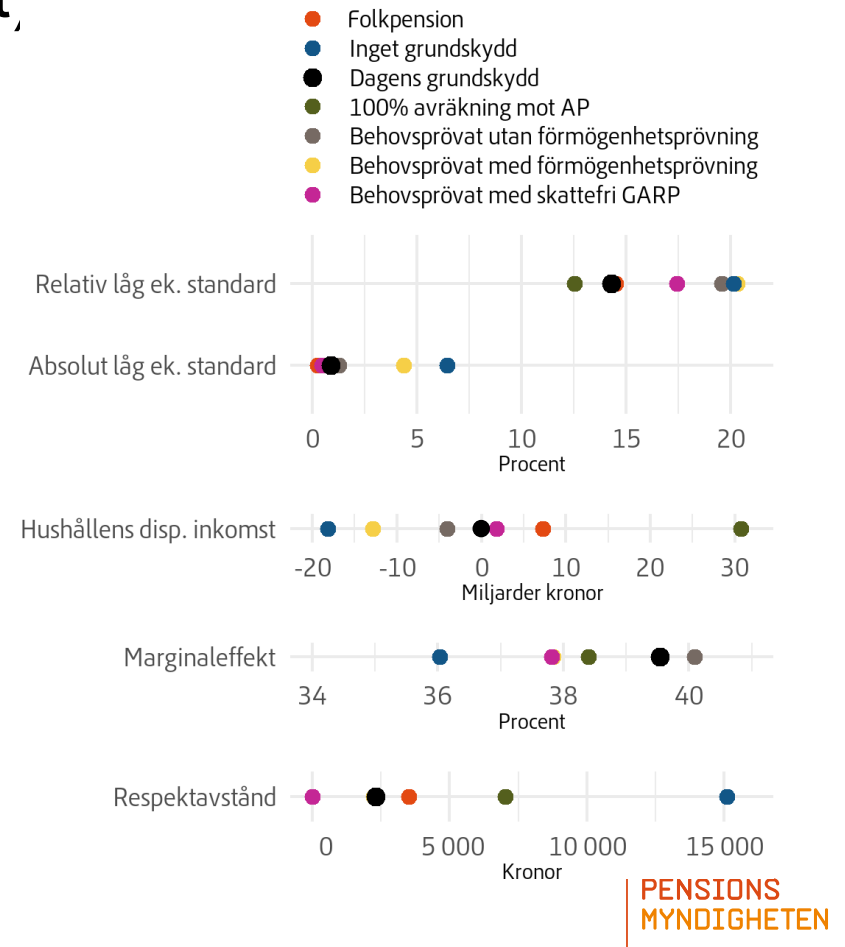
Behovsprövat grundskydd med skattefri garantipension (magenta)

- Liknar dagens grundskydd men:
 - Garantipensionen blir skattefri
 - Bostadstillägget försvinner, man får äldreförsörjningsstöd istället (schablonhyra 7000 kr, förmögenhetsprövat, hushållsbaserat)



Det nuvarande grundskyddet (svart)

- Låg basnivå baserat på försäkringstid (Garantipension) samt behovsprövad del (bostadstillägg & äldreförsörjningsstöd)
- Relativt höga marginaleffekter och lågt respektavstånd men relativt låga nivåer på låg ekonomisk standard



Kvantitativa fakta om grundskyddet för äldre

- 780 000 personer får minst en krona utbetald från grundskyddet
 - 300 personer har maximal ÄFS
 - 3 000 personer har maximal garantipension
 - 2 500 personer har maximalt bostadstillägg
 - Medelbeloppet för grundskyddet är 2 700 kr per månad (median 1 500 kr)
 - 11 000 personer får mer än 12 857 kr utbetalt från grundskyddet (före skatt)
- 65 000 personer av de med grundskydd har ingen inkomstgrundad pension
 - 9 av 10 har garantipension
 - Hälften har bostadstillägg
 - En fjärdedel har äldreförsörjningsstöd
 - Medelbeloppet för grundskyddet för dessa är 7 400 kr per månad

Något om måtten

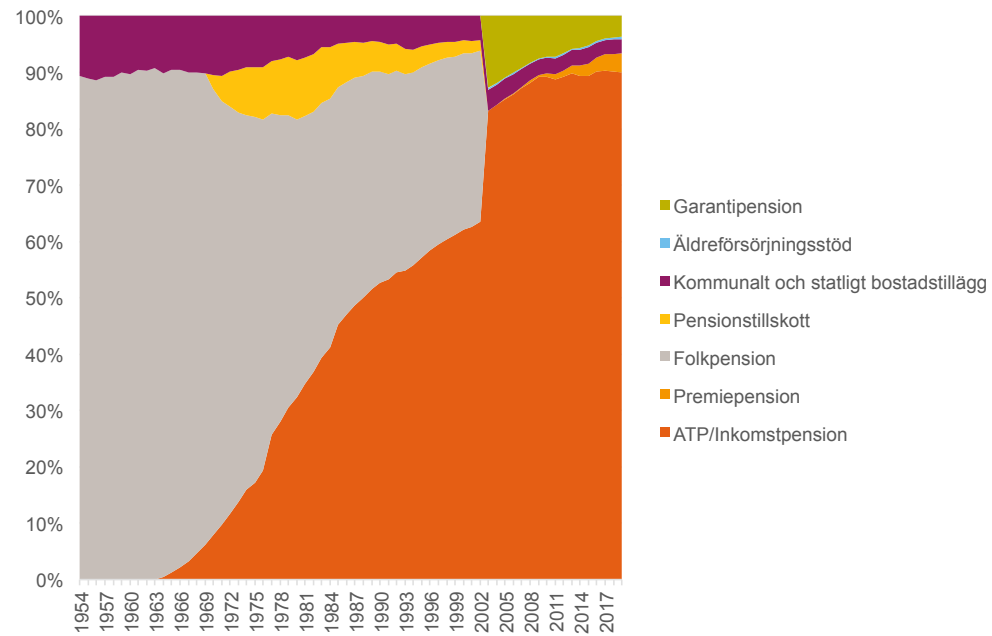
- Andelen med låg ekonomisk standard
 - Säger ingenting om hur stor inkomstökning som krävs för att komma upp till nivån
 - Om man använder sig av faktisk hyra, liksom bostadstillägg, kan man hamna under gränsen för relativt låg ekonomisk standard pga låg hyra
- Marginaleffekter
 - Det kan vara stora skillnader i marginaleffekt mellan olika inkomstintervall
 - Även problematiskt med förmåner som tar hänsyn till hushållets inkomster
- Respektavstånd
 - Grundskydd som omfattar många kan leda till högt respektavstånd eftersom endast de med högst inkomst inte tar del av grundskyddet

Sammanfattning

- Vi säger inte att vi önskar ett nytt grundskydd
- Dagens grundskydd har låga andelar med relativ och absolut låg ekonomisk standard
- Om man vill sänka andelen med relativ låg ekonomisk standard så innebär det högre statliga utgifter
- I en behovsprövad förmån är det framförallt förmögenhetsprövningen som spelar roll
- Genom att göra experimenten ökar förhoppningsvis förståelsen för de målkonflikter som finns

Kort historik

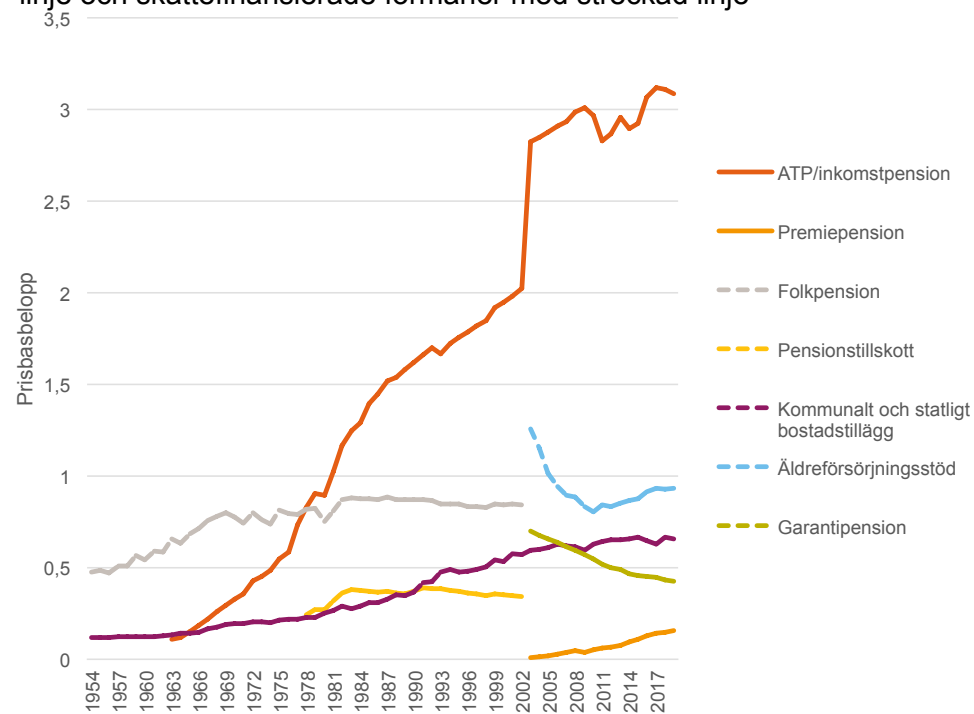
Förmånens andel av de totala pensionsutbetalningarna inom det allmänna pensionssystemet för perioden 1954 – 2019



Kort historik...

Genomsnittlig utbetalning för olika förmåner i det allmänna pensionssystemet uttryckt i prisbasbelopp för perioden 1954 – 2019

Inkomstgrundande och avgifts/premiebaserade förmåner med heldragen linje och skattefinansierade förmåner med streckad linje



Tjänstepensionens delningstal

Tommy Lowén

Delningstal

- Delningstal används för att omvandla avgiftsbestämt pensionskapital till ett månadsbelopp, en pension.
- Delningstalet beror på dels förväntad utbetalningstid, dvs. pensionsålder och livslängd, dels på förskottsräntans (prognosräntans) storlek.
- Exempel på avgiftsbestämda pensioner som använder delningstal: inkomstpensionen, premiepensionen och de avgiftsbestämda tjänstepensionerna, till exempel; SAF-LO, ITP 1, (A)KAP-KL och PA16

Tjänstepensionens delningstal - bakgrund

- Pensionsmyndighetens Typfallmodell beräknar prognoser för både allmän pension OCH TJÄNSTEPENSION
- Typfallsmodellen har hittills beräknat utbetald TJÄNSTEPENSION med premiepensionens delningstal
- Vi vill (ev.) öka precisionen i Typfallsmodellen och använda (mer) ”rätt” delningstal.

Tjänstepensionens delningstal - metod

Hur känslig är premiepensionens delningstal för ändrade förutsättningar?

- Om räntan stiger med 10 % minskar delningstalet med 1,6 % och pensionen ökar med 1,6 % och vice versa.
- Om förväntad återstående livslängd vid 65 ökar med 10% kommer delningstalet att öka med drygt 8,4% och vice versa.

Tjänstepensionens delningstal

Exempel född 1955 och pensionering vid 65

Avgiftsbaserade	Delningstal "beräknade"	Förskotts- ränta	Åter- stående livslängd	"1 000" kronor i premie- pension	Förval
SAF-LO	18,18	1,30%	20,8	1 028	AMF
ITP	17,46	2,20%	22,0	1 070	Alecta
KAP-KL	17,27	2,75%	23,1	1 082	KPA
PA16	18,71	2,00%	23,3	1 006	Kåpan
Premiepensionen	18,69	1,75%	22,9	1 000	7:e AP- fonden

OBS Delningstalen för tjänstepensionen är beräknade utifrån en regressionsansats och avviker därmed något från deras faktiska delningstal.

Pension och skatt

Stefan Granbom

Syfte med rapporten

- Reda ut de begrepp och de frågor som kan komma från individer som står inför valet mellan arbete och pension med tyngdpunkten på skatteeffekterna.

Nyheter 2021

- Ytterligare sänkt skatt för individer 66 år och över. Maximalt 9 700 kr per år
- Skattereduktion för förvärvsinkomst (alla). Maximalt 1500 kr per år

Pension och skatt

Typfall	Ålder	Inkomst-brutto/år	Inkomst-brutto/månad	Skatte-avdrag/månad (avrundat)	Skatt i %
1. Ta ut pension och sluta arbeta	62 år	180 000	15 000	4 000	27 %
	66 år	180 000	15 000	2 600	17 %
2. Fortsätta arbeta och inte ta ut pension	62 år	180 000	15 000	2 600	18 %
	66 år	180 000	15 000	1 100	8 %
3. Fortsätta arbeta och ta ut pension	62 år	360 000*	30 000	7 500	25 %
	66 år	360 000*	30 000	4 800	16 %
4. Fortsätta arbeta och ta ut pension	62 år	480 000**	40 000	10 400	27 %
	66 år	480 000**	40 000	7 400	19 %

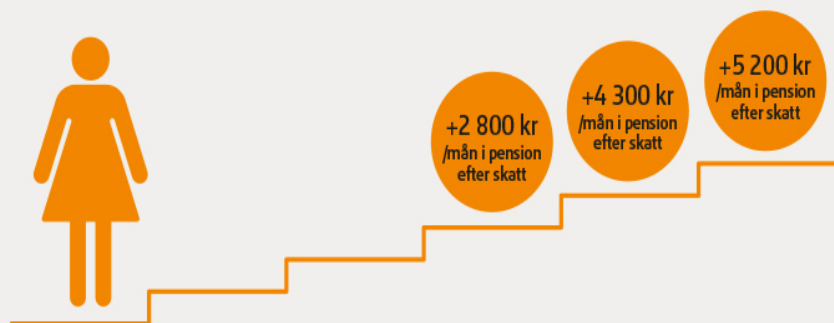
* 360 000 = 180 000 lön och 180 000 pension, arbetar ca 50 %.

** 480 000 = 300 000 lön och 180 000 pension, arbetar ca 80 %.

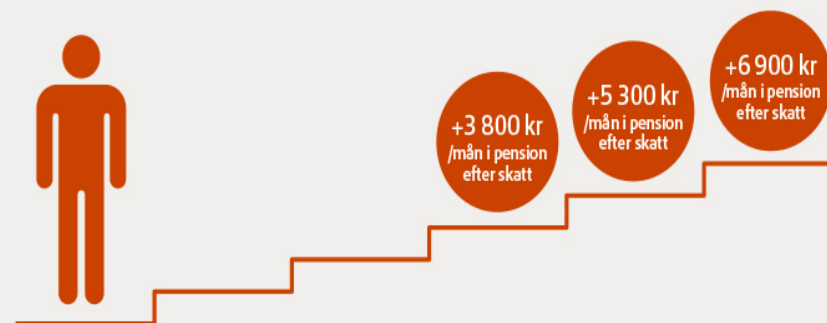
Effekt på pension och lön av arbete efter 65 års ålder

Exemplet baseras på den genomsnittliga lönen för de vanligaste yrkena bland kvinnor (undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende) som är 28 100 kr/månad före skatt.

Exemplet baseras på den genomsnittliga lönen för det vanligaste yrket bland män (företagssäljare) som är 45 200 kr/månad före skatt.



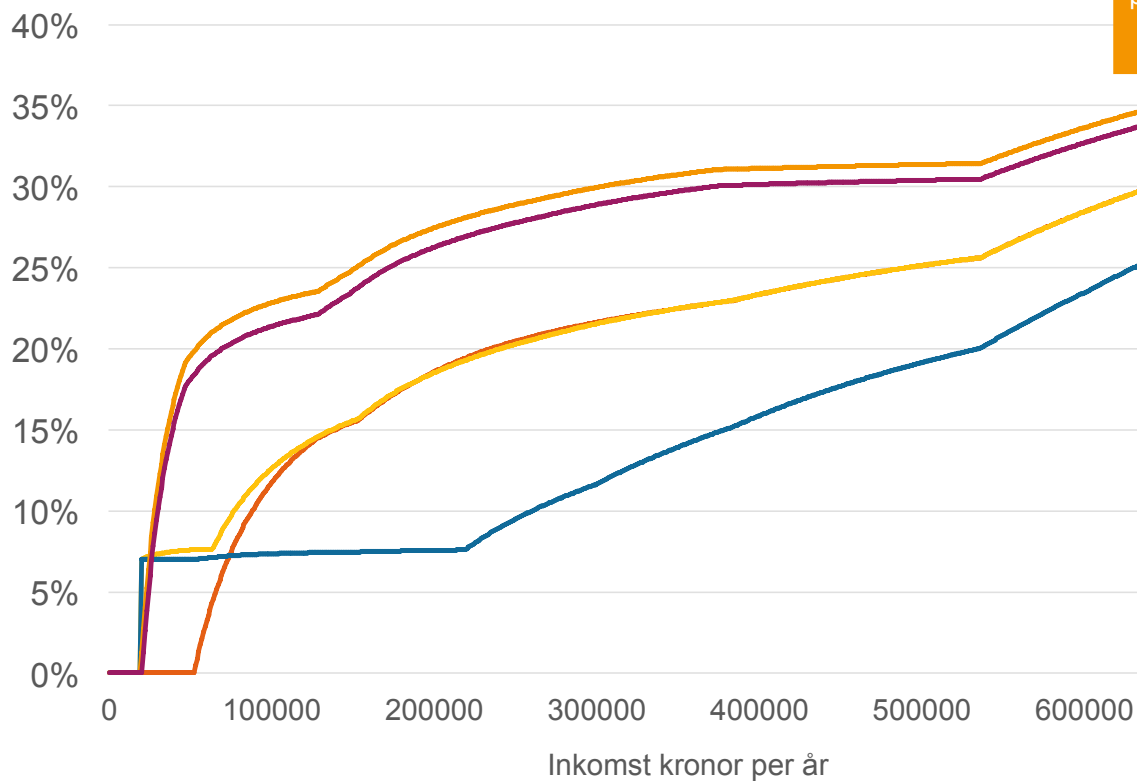
Ålder:	65 år	66 år	67 år	68 år
Lön/mån efter skatt:	21 700 kr	24 200 kr	24 200 kr	24 200 kr
Pension/mån efter skatt:	13 100 kr	15 900 kr	17 400 kr	18 300 kr



Ålder:	65 år	66 år	67 år	68 år
Lön/mån efter skatt:	33 000 kr	35 800 kr	35 800 kr	35 800 kr
Pension/mån efter skatt:	19 700 kr	23 500 kr	25 000 kr	26 600 kr

Skatt 2021 vid given årsinkomst

Genomsnittlig skatt



De flesta socialförsäkringar och pension före 66 år

- Sjukersättning
- pension 66+
- Arbetsinkomst < 66 år
- Arbetsinkomst 66+

Korta fakta

- En genomsnittlig pensionär, som fyller 66 år under inkomståret eller som är äldre, får cirka 9 procentenheter lägre skatt på sin pension än en yngre pensionär.
- En genomsnittlig arbetstagare, som fyller 66 år under inkomståret eller som är äldre, får cirka 10 procentenheter lägre skatt på arbete än en yngre arbetstagare.
- På arbetsinkomster betalar, den som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre, endast 8 procent i skatt på inkomster upp till 233 000 kr.
- Upp till en årsinkomst om 187 000 kronor är det lägre skatt för pensionärer, som är 66 år eller äldre, jämfört med löntagare som är under 66 år. Över denna gräns är det ungefär samma skatt för pensionärer än löntagare.
- På lön upp till 437 000 kronor så är skatten lägre än pensionsrätten (17,21%) på samma inkomst för de som är 66 år eller äldre.

Våra rapporter finns på

www.pensionsmyndigheten.se/statistik-och-rapporter

Stort tack för idag!



PENSIONS
MYNDIGHETEN